

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ФАКУЛЬТЕТ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Кафедра програмних систем і технологій

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заступник декана

з навчально-виховної роботи

Наталія ТМЄНОВА

« 29 » серпня 2026 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ЗАХИСТ ПРОГРАМ І ДАНИХ»

для здобувачів вищої освіти

галузь знань	12 Інформаційні технології
спеціальність	121 Інженерія програмного забезпечення
освітній рівень	бакалавр
освітня	Інженерія програмного забезпечення
програма	
вид дисципліни	обов'язкова

Форма навчання

денна

Навчальний рік

2026/2027

Семестр

5

Кількість кредитів ECTS

4

Мова викладання, навчання

українська

та оцінювання

Форма заключного контролю

іспит

Викладачі: Курченко О.А., кандидат технічних наук, доцент

Пролонговано: на 2027/2028 н.р. _____ (_____) «__» _____ 2027 р.

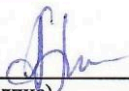
на 2028/2029 н.р. _____ (_____) «__» _____ 2028 р.

на 2029/2030 н.р. _____ (_____) «__» _____ 2029 р.

КИЇВ – 2026

Розробник: Курченко О.А., кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри програмних систем і технологій

Завідувач кафедри
програмних систем і технологій

 проф. Олексій БИЧКОВ
(підпис)

Протокол № 18 від 17 червня 2026 року

Схвалено науково-методичною комісією факультету інформаційних технологій

Протокол № 11 від 26 червня 2026 року

Голова науково-методичної комісії Ганна КРАСОВСЬКА
(підпис)

© Курченко О. А., 2026 рік
© _____, 20__ рік
© _____, 20__ рік

ВСТУП

1. Мета дисципліни - вивчення студентами методологічних та методичних питань щодо дослідження вразливостей та захисту програмного забезпечення, набуття спеціальних знань і практичних навиків застосування методів та засобів побудови ефективних систем захисту програмного забезпечення. Успішне засвоєння дисципліни повинно виробити у студентів навички практичного використання сучасних методів захисту програмного забезпечення.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. Знати базові поняття інженерії програмного забезпечення і обчислювальної техніки.
2. Вміти аналізувати та обирати оптимальний метод розв'язання задач обчислювального та інформаційного характеру, користуватись послугами локальних комп'ютерних мереж, глобальної мережі Інтернет для пошуку, отримання, аналізу і пересилання необхідної інформації.
3. Володіти навичками алгоритмізації та програмування на будь-якій мові високого рівня.

3. Анотація навчальної дисципліни:

Навчальна дисципліна «Захист програм і даних» є обов'язковою дисципліною підготовки фахівців за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр» галузі знань 12 Інформаційні технології зі спеціальності 121 Інженерія програмного забезпечення, за освітньою програмою «Інженерія програмного забезпечення». Навчальна дисципліна формує інженерно-науковий світогляд фахівця в області ІТ. У результаті вивчення дисципліни студенти повинні оцінювати і вибирати методи і моделі розробки, впровадження, експлуатації програмних засобів та управління ними на всіх етапах життєвого циклу.

4. Завдання вивчення дисципліни є опанування понятійним апаратом дисципліни, основних теоретичних положень і методів, формування вмінь і напрацювання навичок застосування теоретичних знань для розв'язання практичних і прикладних задач. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати задачі управління процедурами ідентифікації, автентифікації, авторизації, користувачів і процесів в інформаційних та інформаційно-телекомунікаційних (автоматизованих) системах; проектувати та реалізувати комплексні системи захисту інформації в програмних комплексах організації (підприємства) відповідно до вимог нормативних документів системи захисту інформації; вирішувати задачі захисту потоків даних в інформаційних, інформаційно-телекомунікаційних системах; визначати рівень захищеності інформаційних ресурсів в інформаційних та інформаційно-телекомунікаційних (автоматизованих) системах; використовувати інструментальні засоби оцінювання можливості реалізації потенційних загроз інформації, що обробляється в інформаційно-телекомунікаційних (автоматизованих) системах. Забезпечити ЗК1, ЗК2, ЗК5, ЗК6, ФК4, ФК5, ФК6, ФК9, ФК10, ФК12, ФК13 що пов'язані з результатами ПР4, ПР21 освітньої програми «Інженерія програмного забезпечення» за спеціальністю 121 «Інженерія програмного забезпечення».

5. Результати навчання за дисципліною:

Код	Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація)	Форми (та / або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання ¹	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
1.1	Знати сучасні методи захисту програмного забезпечення	лекції за інноваційною інформаційною методикою викладання «перевернутий клас»	тести, модульні контрольні роботи, 60 % правильних відповідей	до 60%
1.2	Модель SSDLC			
1.3	Вимоги безпеки для програмного забезпечення			
1.4	Методи та засоби обмеження доступу до програмного забезпечення			
1.5	Класифікацію вразливостей програмного забезпечення			
1.6	Особливості вразливостей у програмному забезпеченні			
1.7	Особливості конфігурування систем безпеки			
2.1	Вміти аналізувати та досліджувати вразливості програмного забезпечення за допомогою сучасних програмних засобів	лабораторні роботи	звіти по лабораторних роботах, захисти лабораторних робіт; захисти STEM проєктів	до 30%
2.2	Розробляти захищене програмне забезпечення відповідно до моделі SSDLC			
2.3	Виконувати адміністрування прав доступу до комп'ютерної системи з метою перешкоди призначення невинуватених привілей			
2.4	Виконувати постійний моніторинг з пошуку програмних закладок та каналів витоку інформації			
2.5	Використовувати основні прийоми та програмні засоби хакерів для перевірки надійності захисту інформації та стійкості його щодо хакерських атак			
2.6	Забезпечувати обґрунтований підбір програмно-апаратних та програмних засобів для забезпечення необхідного рівня захисту інформації			
3.1	Комунікація: здатність працювати в команді, вироблення у студентів практичних навиків проведення дослідження і оптимального групового вирішення актуальних проблем із застосуванням відповідних методів і прийомів.	самостійна робота	звіти по лабораторних роботах, кейс-задачі	до 10%

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	1.7	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	2.6	3.1
Програмні результати навчання														
ПР-4. Знати і застосовувати професійні стандарти і інші нормативно-правові документи в галузі інженерії програмного забезпечення.	+	+			+			+		+	+		+	+
ПР-21. Знати, аналізувати, вибирати, кваліфіковано застосовувати засоби забезпечення інформаційної безпеки (в тому числі кібербезпеки) і цілісності даних відповідно до розв'язуваних прикладних завдань та створюваних програмних систем.	+		+	+		+	+		+	+		+	+	+

7. Схема формування оцінки:

7.1. Форми оцінювання студентів: рівень досягнення всіх запланованих результатів навчання визначається за результатами написання письмових контрольних робіт.

Питома вага результатів навчання у підсумковій оцінці за умови її опанування на належному рівні така:

Результати навчання – **1 (знання)** – до 60%;

Результати навчання – **2 (вміння)** – до 30%;

Результати навчання – **3 (комунікація)** – до 10%;

7.2. Організація оцінювання

Контроль знань студентів здійснюється за модульно-рейтинговою системою. Результати навчальної діяльності студентів оцінюються за 100-бальною шкалою. Робота в семестрі поділяється на два змістових модуля. Підсумковий контроль (екзамен) проводиться у формі письмової роботи – 40 балів.

У змістовий модуль 1 (ЗМ1) входять теми 1-6, а у змістовий модуль 2 (ЗМ2) – теми 7-12. Обов'язковим для іспиту є виконання та захист студентом індивідуальних лабораторних робіт, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни, здача двох модульних контрольних робіт. При цьому сумарна мінімальна кількість балів – 18.

Оцінювання за формами контролю:

	Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Екзамен	Підсумкова оцінка
<i>Мінімум</i>	18	18	24	60
Максимум	30	30	40	100

Поточне семестрове оцінювання:

- оцінюванню підлягають дві модульні контрольні роботи, звіти та захист індивідуальних лабораторних робіт;

- упродовж семестру, після завершення лекційного матеріалу по змістовним модулям 1 та 2 (теми 1-6 та 7-12), орієнтовно на 3 та на 6 тижнях навчання при умові здачі звітів та захисту індивідуальних лабораторних робіт, відповідно, проводиться письмова модульна контрольна робота № 1 та № 2 із відкритими питаннями.

У випадку відсутності студента з поважних причин відпрацювання та перездачі МКР здійснюються у відповідності до «Положення про порядок оцінювання знань студентів при кредитномодульній системі організації навчального процесу» від 1 жовтня 2010 року. Перескладення індивідуальної чи модульної контрольної роботи з метою підвищення оцінки не допускається.

Для студентів, які набрали сумарно меншу кількість балів ніж критично-розрахунковий мінімум (36 балів), для одержання іспиту обов'язковими є перездача модульних контрольних робіт, виконання та захист запланованих індивідуальних самостійних робіт.

Для студентів які упродовж семестру не досягли мінімального рубіжного рівня оцінки (60% від максимально можливої кількості балів, тобто 36 балів) проводиться заключна семестрова комплексна контрольна робота, максимальна оцінка за яку не може перевищувати 40% підсумкової оцінки (до 40 балів за стобальною шкалою).

Підсумкове оцінювання (у формі екзамену):

- екзаменаційний білет складається з двох частин: теоретична частина (3 завдання) та практична (2 завдання), які оцінюються 24 та 16 далів відповідно;
- максимальна кількість балів які можуть бути отримані студентом 40 балів на екзамені по 100-бальній шкалі;
- студент не допускається до екзамену, якщо під час семестру набрав менше ніж 36 балів;
- для отримання загальної позитивної оцінки з дисципліни оцінка за екзамен не може бути меншою 24 балів.

7.3. Шкала відповідності оцінок

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

Оцінювання проводиться відповідно до «Рекомендацій щодо оцінювання освітніх STEM-проектів», затверджених на засіданні кафедри програмних систем і технологій (протокол № 16 від «01» травня 2026 р.):
<https://pst.knu.ua/academics/bachelor/evaluation-stem-projects/>

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій і лабораторних занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин		
		Лекції	Лабораторні заняття	СР
Змістовий модуль 1.				
1	Тема 1. Загальний огляд методів та засобів захисту програмного забезпечення	2	2	4
2	Тема 2. Модель SSDLC	2	2	4
3	Тема 3. Нефункціональні вимоги безпеки для розробки програмного забезпечення	2	2	4
4	Тема 4. Захист програмного забезпечення від несанкціонованого дослідження	2	2	4
5	Тема 5. Класифікація вразливостей програмного забезпечення	2	2	4
6	Тема 6. Засоби аудиту безпеки та аналізу захищеності програмного забезпечення	4	2	4
7	Модульна контрольна робота 1		2	4
Змістовий модуль 2.				
8	Тема 7. Методика захисту програмних продуктів від несанкціонованого копіювання	2	2	4
9	Тема 8. Технологія прив'язки програм до клієнтського апаратного та програмного забезпечення.	2	2	6
10	Тема 9. Особливості захисту текстової інформації. Приклади реалізації.	4	2	6
11	Тема 10. Інноваційні технології захисту інформації	2	2	4

12	Тема 11. Багаторівневе шифрування даних	4	4	4
13	Тема 12. Сучасні інноваційні технології захисту інформації	2	2	4
14	Модульна контрольна робота 2		2	4
	ВСЬОГО	30	30	60

Загальний обсяг 120 год., в тому числі:

лекцій – 30 год.;

лабораторні заняття – 30 год.;

самостійна робота – 60 год.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна:

1. Кузнецов О. О. Захист інформації в інформаційних системах : навч. посіб. Х. : ХНЕУ, 2015. – 510 с.
2. Microsoft Security Development Lifecycle (SDL) – Process Guidance <https://msdn.microsoft.com/en-us/library/windows/desktop/84aed186-1d75-4366-8e61-d258746b0pq.aspx>
3. OWASP Foundation. OWASP Testing Guide v4.0. URL: https://www.owasp.org/index.php/Web_Application_Penetration_Testing.
4. Heiderich M., Nava E., Heyes G., Lindsay D. Web Application Obfuscation. –ISBN-10: 1597496049.
5. McNab C. Network Security Assessment : Know Your Network, second edition. – ISBN-10:0-596- 51030-6.
6. Ristic I. Bulletproof SSL and TLS: Understanding and deploying SSL/TLS and PKI to secure servers and web applications. – ISBN10: 1907117040.
7. Stuttard D., Pinto M. The Web Application Hackers's Handbook: Finding and Exploiting Security Flaws. – ISBN-10: 1118026470.

Додаткова:

1. Zalewski M. The Tangled Web: A Guide to Securing Modern Web Applications. – ISBN-10: 1593273886.
2. HTML5 Security Cheatsheet. URL: <https://html5sec.org/>10. Закон України “Про захист інформації в автоматизованих системах” від 05.07.1994.
3. Schneier B. and Whiting D. Fast software encryption: Designing encryption algorithms for optimal software speed on the Intel Pentium processor // Fast Software Encryption: 4th International Workshop. Lecture Notes in Computer Science, Vol 1267. – Springer-Verlag: 1997. – P. 242 – 259.
4. Горбенко І. Д. Гриненко Т. О. Захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах: Навч. посібник. Ч.1. Криптографічний захист інформації - Харків: ХНУРЕ, 2004 – 368 с.

Додаткові ресурси:

1. <https://starlight.media/korysnosti/informacijna-bezpeka-resursi-dlja-zahistu-osobistih-danih>